INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA BO‘LAJAK MUTAXASSISLARNI KASBIY TAYYORLASHDA INTERFAOL TA’LIM METODINI TAKOMILLASHTIRISH

Murtazoyev Azamat Sunatulla o‘g‘li
Buxoro davlat texnika universiteti mustaqil izlanuvchisi
murtazoyevazamatakt@gmail.com

Annotatsiya.Ushbu maqolada integral texnologiyalar haqida ma'lumot berilgan. Bundan tashqari ushbu texnologiyalar asosida bo'lajak mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini axborot-uslubiy ta'minotini takomillashtirish yo'llari to'g'risida fikrlar bildirildi.

Kalit so'zlar: integral, yondashuv, interaktiv, ta'lim, tizim, kompetentsiya.

Аннотация. В данной статье представлена информatsiя об интегративных технологиях. Также на основе этих технологий были высказаны мнения о путях улучшения информatsionного и методического обеспечения профессиональной подготовки будущих специалистов.

Ключевые слова: интегративный, подход, интерактивный, образование, система, компетентность.

Annotation. This article provides information about integrative technologies. Also, on the basis of these technologies, opinions on ways to improve the information and methodical supply of professional training of future specialists were given.

Key words: integrative, approach, interactive, education, system, competence.

Kirish

Zamonaviy ta’lim jarayonida kasbiy tayyorgarlikni takomillashtirish va ta’lim mazmunini amaliyot bilan uyg‘unlashtirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Xususan, bo‘lajak mutaxassislarni tayyorlash jarayonida interfaol ta’lim metodlarini joriy etish, ta’limning samaradorligini oshirish va o‘quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Integrativ yondashuv orqali kasb-hunar ta’limi tizimida o‘quvchilarning nazariy bilimlari va amaliy ko‘nikmalari o‘zaro bog‘liq holda shakllantiriladi, bu esa ularning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligini ta’minlaydi.

Bugungi kunda iqtisodiyotning turli sohalarida yuqori malakali mutaxassislarga ehtiyoj ortib bormoqda. Ishlab chiqarish jarayonlarining avtomatlashtirilishi, yangi texnologiyalarning rivojlanishi va ta’lim tizimining xalqaro standartlarga moslashtirilishi natijasida kasbiy tayyorgarlikni yangi bosqichga olib chiqish zarurati paydo bo‘ldi. Shu boisdan, kasb-hunar ta’limi tizimida integrativ yondashuv asosida interfaol ta’lim metodlarini qo‘llashning ahamiyati ortib bormoqda.

ISSN 3030-3907

O‘zbekistonda kasbiy ta’lim tizimini rivojlantirishga oid bir qator huquqiy-me’yoriy hujjatlar qabul qilingan bo‘lib, ular ta’lim sifatini oshirish va kasbiy ta’lim tizimini zamonaviylashtirishga yo‘naltirilgan. Jumladan: "Ta’lim to‘g‘risida"gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuni (2020-yil 23-sentabr, O‘RQ-637-son)da o‘quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilgan. "Professional ta’lim tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi Prezident qarori (2019-yil 6-sentabr, PQ-4400-son)ga ko‘ra, kasbiy ta’lim tizimida ta’lim jarayonini amaliyot bilan bog‘lash hamda innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish belgilangan. "O‘zbekiston Respublikasi ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi" ta’lim jarayonini zamonaviy talablarga moslashtirish va innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish yo‘nalishlarini belgilaydi.

Mazkur hujjatlar asosida kasbiy ta’limni interfaol metodlar bilan boyitish, o‘quvchilarning kasbiy mahoratini oshirish va ularni mehnat bozoriga moslashtirish bo‘yicha keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu boisdan, interfaol ta’lim metodini takomillashtirish va kasbiy tayyorgarlik jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish ushbu tadqiqot mavzusining dolzarbligini belgilaydi.

Bo‘lajak mutaxassislarni kasbiy tayyorlash jarayonida interfaol ta’lim metodini takomillashtirish va integrativ yondashuvni qo‘llash bugungi kundagi dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu sababli, ushbu yo‘nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar, qonuniy-me’yoriy hujjatlar va ilg‘or xorijiy tajribalar tahlil qilinishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Kasb-hunar ta’limi va interfaol ta’lim texnologiyalarini joriy etish bo‘yicha ko‘plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Quyida ushbu yo‘nalishdagi asosiy nazariy va metodik adabiyotlar tahlil qilinadi: G‘ulomov S., "Kasb-hunar ta’limida interfaol metodlarni qo‘llash". Ushbu tadqiqotda interfaol metodlarning nazariy asoslari va ularning ta’lim jarayonidagi ahamiyati tahlil qilingan. Qodirov R., "Zamonaviy ta’lim texnologiyalari va ularni kasbiy ta’limda qo‘llash". Ushbu asarda innovatsion pedagogik texnologiyalar va ularning kasb-hunar ta’limi samaradorligini oshirishdagi roli yoritilgan. Jalolov J., "Kasbiy ta’limda integrativ yondashuv asoslari". Ushbu asarda integrativ yondashuvning mohiyati, uning kasbiy ta’lim tizimida qo‘llanilishi va o‘quvchilar tayyorgarligiga ta’siri yoritilgan.

Shuningdek, kasbiy ta’limni takomillashtirish bo‘yicha Rossiya va G‘arb davlatlari olimlari tomonidan ham tadqiqotlar olib borilgan:V. S. Avanesov "Interaktiv ta’lim metodlari". Ushbu tadqiqotda interfaol metodlarning ta’lim jarayonidagi o‘rni va samaradorligi tahlil qilingan. J. Dewey "Experience and

ISSN 3030-3907

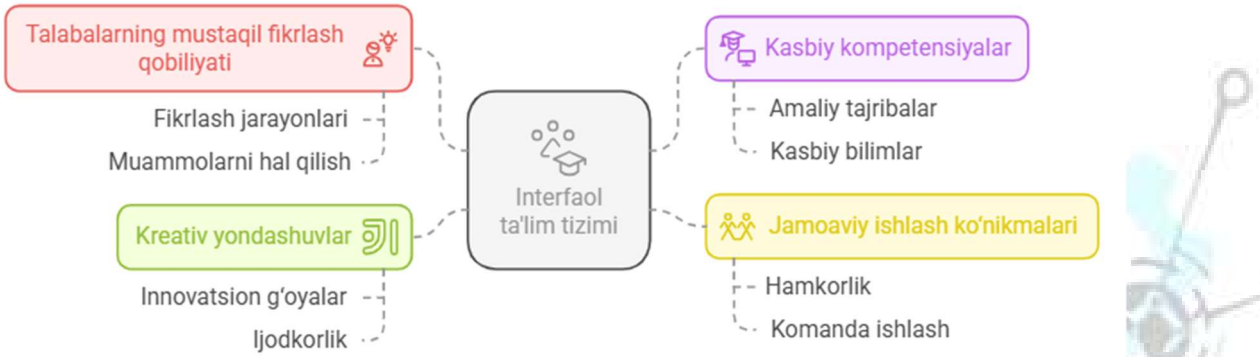
Education". Ushbu asarda tajriba asosida o‘qitish tamoyillari va interfaol ta’limning ahamiyati yoritilgan.

Germaniya, Janubiy Koreya, Finlyandiya kabi davlatlarda kasbiy ta’lim tizimida innovatsion texnologiyalar keng qo‘llanilib, nazariy ta’lim bilan amaliy mashg‘ulotlar uyg‘unlashtirilgan. Masalan:Finlyandiya ta’lim tizimida talabalarning amaliy mashg‘ulotlarga ko‘proq e’tibor qaratishi va mustaqil ish bajarishi ta’lim samaradorligini oshirgan.Germaniyaning "Dual education system" modelida nazariya va amaliyot bir-birini to‘ldirib boradi, bu esa bitiruvchilarning kasbiy tayyorgarligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, kasbiy ta’lim jarayonini takomillashtirish va interfaol metodlarni joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasida ushbu yo‘nalishda bir qator huquqiy-me’yoriy hujjatlar qabul qilingan bo‘lib, ularning ijrosi kasbiy ta’lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ilmiy tadqiqotlar esa interfaol ta’lim metodlarining o‘quvchilarning kasbiy tayyorgarligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini tasdiqlaydi. Shu boisdan, ushbu mavzuni chuqur o‘rganish va amaliyotga joriy etish zamonaviy ta’lim tizimining rivojlanishida muhim o‘rin tutadi.

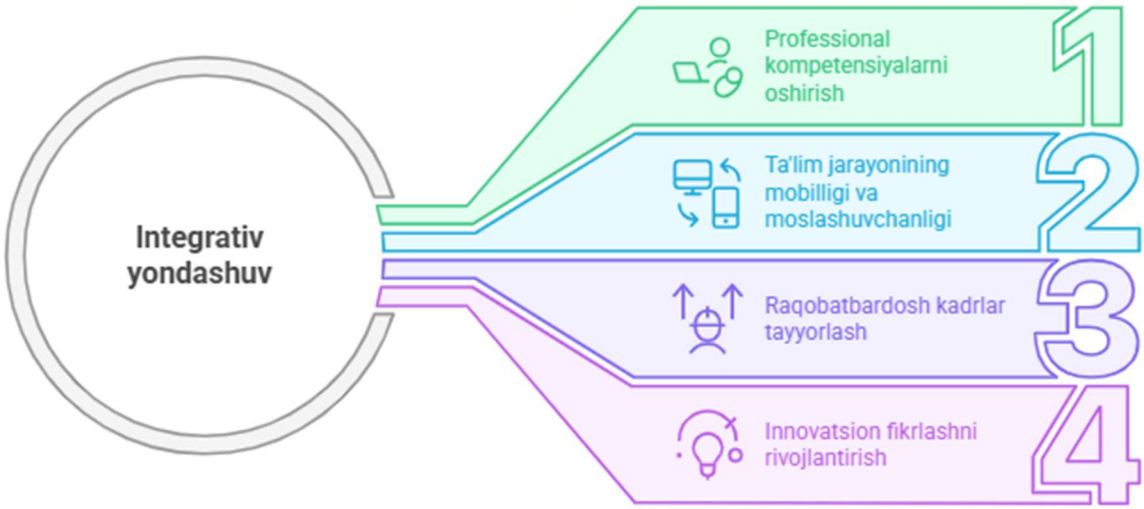
Zamonaviy ta’lim tizimining asosiy maqsadi – yuqori malakali, raqobatbardosh va innovatsion fikrlaydigan mutaxassislarni tayyorlashdir. Integrativ yondashuv pedagogik jarayonlarni yanada samarali va kompleks tashkil etishga imkon beradi, bu esa kadrlarni professional tayyorgarligi sifatini oshirishga yordam beradi.

Interfaol ta’lim tizimi – bu o‘quv jarayonida barcha ishtirokchilarning faol o‘zaro hamkorligi va o‘zaro kommunikatsiyasiga asoslangan ta'lim usuli. Uning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

ISSN 3030-3907

Integrativ yondashuv asosida interfaol ta'lim metodini takomillashtirish – bu zamonaviy ta'lim tizimining strategik yo‘nalishlaridan biridir. Bu yondashuv bo‘lajak mutaxassislarni kompleks va sifatli tayyorlashga imkon beradi.

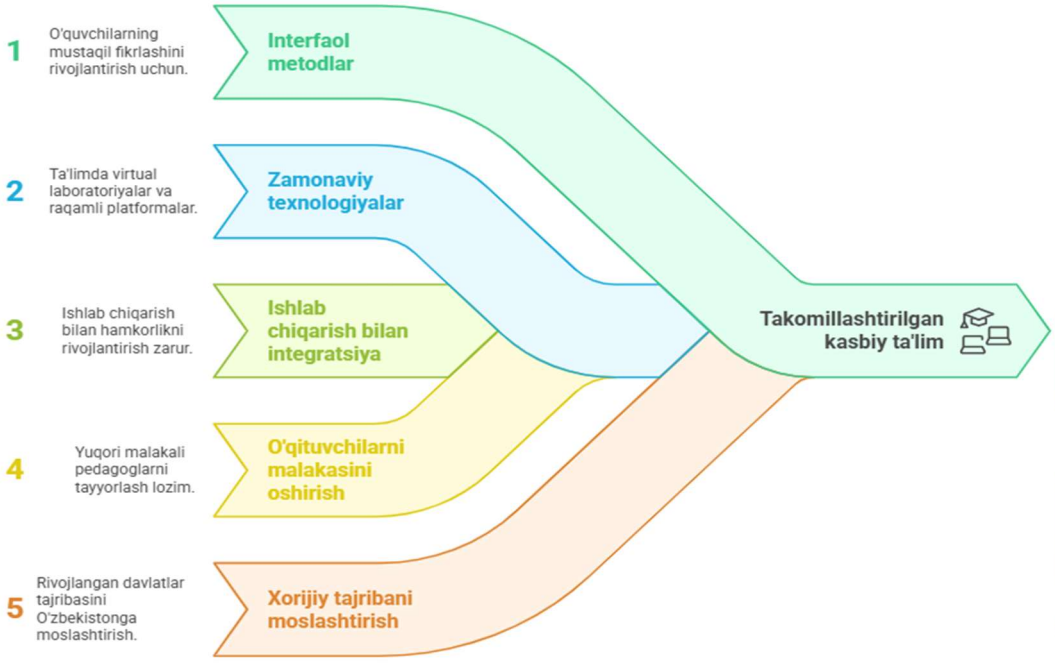
Ushbu metodologiya ta’lim sohasidagi barcha ishtirokchilar – o‘qituvchilar, metodistlar, ta'lim siyosatini shakllantiriluvchilar uchun muhim ahamiyatga ega bo‘lib, kadrlar tayyorlash sifatini tubdan oshirishga yordam beradi.

Bo‘lajak mutaxassislarni kasbiy tayyorlashda interfaol ta’lim metodini takomillashtirish va integrativ yondashuvni qo‘llash hozirgi zamon ta’lim jarayonining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot davomida kasbiy ta’limda interfaol usullarni qo‘llash, o‘quvchilarning amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda ta’lim jarayonini zamonaviy texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirishning dolzarbligi asoslab berildi.

Tahlil qilingan ilmiy manbalar va xorijiy tajriba shuni ko‘rsatadiki, interfaol ta’lim usullari o‘quvchilarning bilim olish jarayoniga faol jalb etilishini ta’minlaydi, ularning kasbiy kompetensiyasini oshirishga yordam beradi va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Germaniya, Finlyandiya va Janubiy Koreya kabi davlatlarda kasbiy ta’lim jarayoni amaliy mashg‘ulotlar bilan chambarchas bog‘langan bo‘lib, bu model O‘zbekiston ta’lim tizimi uchun ham dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi taklif va tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

ISSN 3030-3907

Yuqorida keltirilgan tavsiyalarni amaliyotga joriy etish orqali kasbiy ta’lim tizimining samaradorligini oshirish, bo‘lajak mutaxassislarni zamonaviy mehnat bozoriga mos ravishda tayyorlash hamda ularning kasbiy raqobatbardoshligini ta’minlash mumkin bo‘ladi.

Adabiyotlar

1.Abdullayeva, Sh. A. (2019). Integrativ yondashuvning nazariy asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya.

2.Abduqodirov, A. A., & Pardayev, A. X. (2020). Interfaol ta'lim metodlarini AKT bilan integratsiyalash. Toshkent: O‘qituvchi.

3.Zokirova, S. M., & Toshpo‘latova, M. I. (2021). Integrativ yondashuvning ta'lim samaradorligini oshirishdagi roli. Zamonaviy ta'lim jurnali, 5(1), 45-52.

4.Zokirova, S. M., Toshpo‘latova, M. I., & Sulaymonov, A. R. (2022). Kasbiy ta'limda integrativ yondashuvni qo‘llash. Toshkent: Fan va texnologiya.

5.Ishmuxamedov, R. J., & Abduqodirov, A. A. (2020). Interfaol ta'lim texnologiyalari. Toshkent: O‘qituvchi.

6.Ishmuxamedov, R. J. (2021). Interfaol ta'lim metodlarining psixologik asoslari. Psixologiya va ta'lim jurnali, 3(2), 78-85.

ISSN 3030-3907